

Zaštita izbornih prava zbog nepravilnosti na biračkom mestu [šta morate da znate]

➤ O izbornom pravu

Izorno pravo je opšte, jednako i neposredno. Ostvaruje se tajnim glasanjem. **Niko ne može znati za koga ste glasali, niti ima pravo da vas o tome pita** ili da od vas traži da glasate javno. Ove principe vam garantuju zakoni, a štite nadležni organi koji sprovode i kontrolišu izborni proces.

➤ Da li možete da učestvujete u zaštiti izbornog prava?

Vi kao birači imate pravo na podnošenje **zahteva za poništavanje glasanja odnosno prigovora** zbog nepravilnosti u izbornom procesu. To pravo imaju i učesnici izbornog procesa. **Zahtev za poništavanje glasanja se podnosi ukoliko je nepravilnost uočena na republičkim izborima, a prigovor ukoliko je uočena na lokalnim izborima.**

Do 2022. godine, svaki birač imao je pravo da pokreće postupke usled nepravilnosti na bilo kom biračkom mestu širom zemlje, bez obzira da li je njemu lično ugroženo neko pravo ili je ono ugroženo nekom drugom licu. Od prošle godine, birači mogu da pokreću postupak **isključivo ukoliko je njima lično povređeno izorno pravo na biračkom mestu na kome su upisani u izvod iz biračkog spiska.**

Učesnici izbornog procesa mogu pokretati postupke **zbog nepravilnosti na svim biračkim mestima.**

Osim nepravilnosti na biračkim mestima, možete pokrenuti postupke i zbog nepravilnosti u finansiranju kampanje i zloupotrebe resursa, kao i zbog krivičnih dela.

Učešće u zaštiti izbornog prava je **jednostavno i brzo.**

➤ Osnov za pokretanje postupka

Osnovi za podnošenje **zahteva za poništavanje glasanja/prigovora** na biračkom mestu **gruپیšu se u tri kategorije:**

Povređena tajnost glasanja (zahtevanje od birača da javno kaže za koga je glasao, snimanje načina na koji birač glasa i slično)

Povređena sloboda glasanja (insistiranje da birač glasa protivno sopstvenim uverenjima, uticanje članova biračkog odbora ili trećih lica na biračev izbor i slično)

Neosnovano sprečavanje birača da glasa (ukoliko birački odbor ne dopusti biraču da glasa, iako je birač upisan u izvod iz biračkog spiska na tom biračkom mestu)

Ukoliko vam se dogodi bilo koja od navedenih situacija, **insistirajte da članovi biračkog odbora to evidentiraju u odeljku Zapisnika o radu biračkog odbora koji se odnosi na primedbe na postupak sprovođenja glasanja.**

Zahtev možete podneti isključivo ako se lično vama dogodila jedna od navedenih situacija, na biračkom mestu na kome glasate.

➤ Kada podnosite zahtev ili prigovor?

Rok za podnošenje zahteva za poništavanje glasanja/prigovora je **72 časa od zatvaranja biračkog mesta.**

Tačan momenat kada je biračko mesto zatvoreno i od kog teče rok za podnošenje zahteva možete videti u Zapisniku o radu biračkog odbora. Zapisnici se u najkraćem roku objavljuju na sajtu Republičke izborne komisije: <https://bitly.ws/34iVK>

➤ Kome podnosite zahtev/prigovor?

Zahtev za poništavanje glasanja odnosno prigovor podnosite **lokalnoj izbornoj komisiji** (gradska izborna komisija, lokalna izborna komisija ili izborna komisija gradske opštine).

Lokalna izborna komisija uobičajeno **zaseda u zgradi opštine ili grada.** Najbolji način da budete sigurni da imate ispravnu adresu je da pozovete kontakt centar vaše opštine/grada i da zatražite precizne informacije.

➤ Šta zahtev/prigovor treba da sadrži?

Da bi lokalna izborna komisija mogla da razmatra vaš zahtev/prigovor, on **mora da sadrži sledeće elemente**:

1. Oznaku kome upućujete zahtev, odnosno **naziv i adresu lokalne izborne komisije**;
2. **Vaše lične podatke** - ime, prezime, JMBG, mesto i adresu prebivališta, broj telefona i adresu za prijem elektronske pošte (e-mail);

Lokalna izborna komisija dužna je da prikrije sve vaše lične podatke pri objavljivanju zahteva na sajtu Republičke izborne komisije, izuzev imena, prezimena i potpisa.

3. Vaš **potpis**;
4. **Predmet zahteva**, a naročito tačno označenje **biračkog mesta** (naziv opštine, odnosno grada u kojem se nalazi biračko mesto i broj biračkog mesta) i tačan **opis radnje** uz naznačenje ko je i kada tu radnju preduzeo;

Ukoliko se istovremeno održava više nivoa izbora, obavezno naznačite na koji nivo izbora se vaš zahtev odnosi, ukoliko je to moguće (na primer, bili ste sprečeni da glasate na lokalnim izborima, a bez problema ste glasali na nacionalnim izborima).

5. **Činjenice** na kojima se zasniva zahtev;
6. **Dokaze**;
7. **Datum i vreme** podnošenja zahteva.

Ukoliko pokrećete postupak, vodite računa da **obavezno priložite dokaz** kojim ćete potvrditi svoje navode. Najčešće je to **kopija Zapisnika o radu biračkog odbora**, odnosno odeljak Zapisnika u kome se navode **primedbe na postupak sprovođenja glasanja**, ali mogu biti i **fotografija i/ili video snimak** ukoliko su pribavljeni na zakonit način i ukoliko nedvosmisleno dokazuju da se radi o biračkom mestu na kome glasate. Takođe, možete priložiti i druge odluke i rešenja koji su sporni, kao i izjave drugih birača kojim se potvrđuju vaši navodi. Jako je važno da insistirate da nepravilnost (*povređena vam je tajnost ili sloboda glasanja ili ste neosnovano sprečeni da glasate*) bude **upisana u Zapisnik**. Ukoliko nije upisana, lokalna izborna komisija neće moći da prihvati zahtev.

Zahtev možete poslati **poštom** ili predati **lično** na pisarnicu lokalne izborne komisije. Ukoliko želite da zahtev pošaljete mejlom, najbolje je da imate elektronski potpis.

➤ **Kada da očekujete odluku?**

Lokalna izborna komisija dužna je da donese rešenje po zahtevu/prigovoru i da ga objavi u roku od **72 sata od prijema zahteva**.

Lokalna izborna komisija može da **prihvati** zahtev/prigovor (ukoliko je izjavljen na vreme, od strane ovlašćenog lica, dozvoljen, razumljiv, potpun i osnovan), da ga **odbaci** (ukoliko se sa izjavljivanjem zakasnilo, ako ga je podnelo neko lice koje na to nema pravo i slično) ili da ga **odbije** (ukoliko nema osnova/dokaza). U svakom slučaju, bićete obavješteni mejlom ili telefonom o donošenju rešenja i njegovom objavljivanju.

➤ **Šta ukoliko niste zadovoljni odlukom?**

Ukoliko ste **prigovor** podneli zbog nepravilnosti koje su se dogodile **samo na lokalnom nivou**, protiv rešenja lokalne izborne komisije možete podneti **žalbu višem sudu**. Žalba se podnosi u roku od 72 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji. Lokalna izborna komisija će višem sudu dostaviti sve spise u roku od 24 sata od prijema žalbe, nakon čega sud ima 72 sata da donese odluku.

Ukoliko ste izjavili **zahtev za poništavanje glasanja** zbog nepravilnosti koje su se dogodile **samo na republičkom nivou izbora**, protiv rešenja izborne komisije možete izjaviti **prigovor Republičkoj izbornoj komisiji**. Prigovor se donosi u roku od 72 časa od objavljivanja odluke, a Republička izborna komisija donosi rešenje u roku od 72 časa od prijema prigovora. Ukoliko niste zadovoljni ni rešenjem Republičke izborne komisije, možete uložiti **žalbu Upravnom sudu** u roku od 72 časa od objavljivanja tog rešenja na veb-prezentaciji. RIK će dostaviti Upravnom sudu sve spise u roku od 24 sata od prijema žalbe, nakon čega sud ima 72 sata da donese odluku.

Glasajte tajno. Glasajte slobodno.

Ukoliko primetite bilo kakve radnje koje odstupaju od pravila koja su opisana u prethodnom tekstu, obavestite nas!

Pišite nam na:

 cesid@cesid.rs

 <https://twitter.com/CeSIDBeograd>

 <https://www.facebook.com/Cesidbeograd>